

Gümüş, H. (2024). Adana-her mevsim baharı yaşayan Őehir. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (13), 73-78.

Kitap İncelemesi

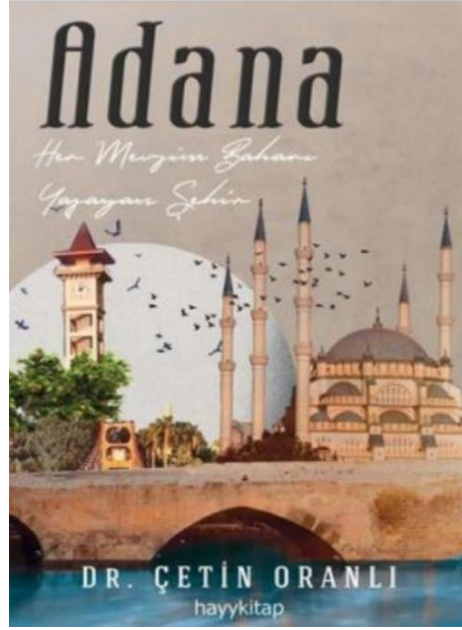
Makale Geliş Tarihi: 06.10.2024

Makale Kabul Tarihi: 14.10.2024

ÇETİN ORANLI, ADANA-HER MEVSİM BAHARI YAŐAYAN ŐEHİR, İSTANBUL: HAYYKİTAP, 2023, 168 SAYFA.

Hamide GÜMÜŞ*

Her Mevsim Baharı Yaşayan Őehir-Adana adlı kitabın, Adana asıllı olmadığı halde Őehri içinde yaşayan ve yaşatan yazarı Dr. Çetin Oranlı, aslen 1974 Ordu Kumru ilçesi doğumludur. İlk, orta ve lise tahsilini Kumru’da tamamladıktan sonra Oranlı, Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümünden mezun oldu. Sonra aynı üniversitenin Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Anabilim Dalı’nda yüksek lisansını tamamladı. Üniversite öğrencisi iken Konya basınında çalışan Oranlı, on altı yıl fiilen gazetecilik yaptı. Görev yaptığı *Merhaba* gazetesinde, on yıl boyunca Sorumlu Yazı İşleri Müdürlüğünü üstlendi. Oranlı, gazetecilik yaptığı dönemde siyaset, kültür başta olmak üzere değişik alanlarda yüzlerce röportaj gerçekleştirdi. Konya Televizyonu’nda televizyon programları yaptı. Yazı dizileri, köşe yazıları ve söyleşiler başta olmak üzere gazetecilik çalışmalarından dolayı, çok sayıda ödül aldı. Konya sanayisinin ivme kazanmasında rolleri olan şahsiyetlerle ilgili, altmış bölümden oluşan, *Başarı Öyküleri* başlıklı yazı dizisini hazırladı. *Başarı Öyküleri*, ASKON Genel Merkezi tarafından Türkiye genelinde, 2005’te “en iyi yazı dizisi” seçildi. Ankara Gazeteciler Cemiyeti ve

* Yüksek Lisans Öğrencisi, KTO Karatay Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Tarih ABD Tezli Yüksek Lisans Programı, hamidegumus07@gmail.com, ORCID: 0009-0000-9938-3475.

Gümüş, H. (2024). Adana-her mevsim baharı yaşayan Őehir. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (13), 73-78.

Türkiye Yazarlar Birliği üyesi olan Oranlı, iki dönem Konya Gazeteciler Cemiyeti Genel Sekreterliği görevini üstlendi. 2012 yılından bu yana Basın İlan Kurumunda çalışan yazar, Ordu'da dört buçuk, Tokat'ta iki buçuk yıl Basın İlan Kurumu İl Müdürlüğü yaptı. Oranlı, hâlen aynı kurumda Adana Bölge Müdürlüğü görevini ifa etmektedir.

Türkiye Yazarlar Birliği'nin (TYB) ödöl töreninde, *Adana-Her Mevsim Baharı Yaşayan Őehir* kitabıyla, *Yılın Őehir Kitabı* kategorisinde ödüle layık görülen Oranlı'nın eseri, alanında ilgi uyandıran bir yayın oldu. Yazarın, 2023 Temmuz'unda basılmış olan kitabı, adındaki vurgudan anlaşılabilceği üzere, temelde bir Őehir tanıtım kitabıdır. Ancak eser, benzerlerinden ayrılan çokça yöne sahiptir. Kitabın yazılma amacı, Adana'da yaşayan, Őehri gören veya daha önce hiç görmemiş olan insanlara, Őehri tanıtmaktır. Aslında yazar, kitabıyla görevli bulunduğu bir vatan parçasına vefa duygusunun gereğini yerine getirmiş bulunmaktadır. Güçlü kalemiyle, kendisini severek okuturken ön yargılardan arınık bir Őekilde, Őehrin hak ettiği değeri okuyucuya fark ettirmesi, onu başkalarından ayırmaktadır. Yazar, fark ettirme ve tanıtma işlemini özgün bir tarzda gerçekleştirmiştir. Bundan dolayı kitap, sade ve kuru bir anlatıma sahip Őehir tanıtım eseri değildir. Gayet canlı ve etkileyici bir üslupla Adana, görülen, dokunulan değil derinden hissedilen bir Őehir halinde hem tasvir hem tasavvur konusu yapılmıştır. Yazarın üslubundan, Adana'ya karşı beslediği sevgiyi, verdiği kıymeti anlamamak mümkün değildir. Oranlı, olabildiğince samimi ve insanı saran ifadelerle okuyucuya hissettiklerini aksettirmeye çalışmıştır. Kendisinde oluşan Adana tasavvuruna, okuyucu kitlesini de çekmek isterken devrik, zengin tamlamalı ve eksiltili cümlelere oldukça yer verir. Bu üslupla, anlatılanların okuyucuda bıraktığı etki, güçlü hale gelmiştir.

Yazar, bir Őehri tanımanın ön yargılarla oluşabilme ihtimaline de atıf yapar. Ön yargılardan arınmak için, Őehre yüzeysel bakmakla yetinmeyip daha derinlere inmek, hatta kalbin gözüyle Őehrin temaşa edilmesi gerekmektedir. Őehirdeki tarihî yapılar, sadece fiziki özellikleriyle tanıtılmaz. Fiziki yapı yanında, tarihî bilgiler de aktarılarak okuyucuya hem betimsel özellikler hem de tarihî malumat birlikteliğiyle yapı ve mekânlar sunulur. Anlatılanlarla bağlantılı olan yakın tarihteki gelişmelerin aktarılması, ilgi uyandırmaktadır. Őehri Őehir yapan özellikler ele alınırken, mümkün olduğunca hem geçmişten hem de yakın zamandan doyurucu bilgiler verilmeye çalışılması, kitabın dikkat çekici yönlerinden

Gümüş, H. (2024). Adana-her mevsim baharı yaşayan Őehir. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (13), 73-78.

biridir. Bilindik bilgilerle dolu, kuru bir Őehir tanıtım kitabı olmaktan çok, daha önce gidilmiş olsa da olmasa da zihinde Őehirle ilgili sağlam ve etkili bir tasavvur oluşturma noktasında başarılı bir eserdir. Yazar, kitapta nesnel bilgilerle kendi gürüş, beğeni ve izlenimlerinin harmanlandığı bir anlatım Őeklini tercih etmiştir. Őehrin tanıtılan doğal mekân ya da tarihî yapılarının fotoğraflarının da kitaba iliştirilmesi, eserin gürsel malzemeyle çekiciliğine katkıda bulunmuştur. Fotoğrafların bazıları, yazarın kişisel arşivindedir. Yazar, mekânların insanlara yaşattığı hisleri daha fazla önemsedini söylemektedir. Onun için mekânların kendinde yaşattığı hisler ve izlenimleri, bilhassa aktarmış ve bunların üzerinde durmayı kendince görev bilmiştir. Yazar, kimi bahislerde Őahsi eleştirisini okuyucuya sunmuş, muhtelif sorular yönelterek tefekküre davet etmiştir. Bu durum kitabın, sadece Őehir hakkında tanıtıcı bilgilerin edinildiği bir kaynak olmadığını gösterir. Yazarın bizzat yaptığı gibi, okuyucunun da bahsedilen konulara eleştirel bir gözle bakmasına imkân verme meziyeti gösterilmiştir. Kitabın bu yönü, okuyucunun zihinsel faaliyetini bilhassa etkin hâle getirmeye vesile olan bir yaklaşımdır. Bilgiler arasında, parantez aarak okuyucuya sunulan muhtelif tavsiyelere de kitapta yer verilmiştir. Bu tavsiyeler arasında, gezinin ne Őekilde yapılabileceği, kendi gürüşüyle bilhassa hangi yapı veya mekânların gürülmesi gerektiği, yemekle ilgili tavsiyeler sayılabilir. Yazarın konuya dair nükteli anekdotlar paylaşması, bazı anlatıların güldürü niteliği taşması; okuyucunun kitabı okuma zevkini daha da artıran bir noktadır. Yazar, konuya dair mesaj niteliğinde bilgiler aktarırken mekân ve tarihle ilgili olarak geniş denilebilecek bir yelpazede okuyucuya seslenir.

Farklı olarak yazar, konuyla bağlantılı Őekilde hayatın anlamı, dünyanın faniliği, tarihi kavramının önemi ve benzeri konularda okuyucuyu düşündürmeye sevk edebilecek bir yaklaşım sergiler. Tarihî veya doğal mekânların bilgileri aktarılırken, yazarın birçok yerde restorasyon işlerine dair isteklerde ve tavsiyede bulunması hatta menfi veya müspet eleştirilerini yazması, yine bu kitap için dikkat çekici özelliklerdendir. Yazar, tarih alanında tartışmalara yol açmış bir konu hakkında, kendi bakış açısı ve gürüşünü ortaya koyar. Bu da kitabın, Őehir tanıtım özelliği yanında eleştiriler ve Őahsi bakış aalarının bulunduğu daha canlı ve dikkat çekici bir eser olmasını sağlar. Yazar Adana'yı anlatırken, Őehri çok iyi bilen ve romanlarında Őehre ait muhtelif malumata yer veren Yaşar Kemal'e de atıflar yapmıştır. Ayrıca bu Őehirde doğan veya Őehirle

Gümüş, H. (2024). Adana-her mevsim baharı yaşayan Őehir. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (13), 73-78.

alakası olan birĉok ũnlü isme de yer vermiştir. Yazar, kimi yerde, kısa sũrecek bir yol ayrımı ile anlatageldiği bahislerden biraz uzaklaşıp, okuyucuyu tefekkũr ũlemine ĉeker. Bŕylece, karşılaştırma yapmasına imkũn verecek bir dũnyaya davet eder. Mekũn tasvirlerinde sadece gŕzũn gŕrdŕđđũ fiziki bir bakış aĉısı verilmez. Duyguların, ruha yansayan yŕnlerin, tarihŕ meyil ve malumatın sevk ettiği bir yolu kullanıldığı gŕrũlũr. Yazar, bu yolla okuyucunun zihin ve gŕnũl dũnyasına hitap etme arzusu taşır.

Oranlı'nın, dikkate ve takdire Őayan bir yaklaşımı şudur ki, yemek iĉin mekũn isimlerinden bahsetme isteğinden, henũz tanınmayan yetenekli ustalara haksızlık olabilir dũřũncesi ile vazgeĉer. Bu yaklaşım, insani bir duyarlılık ŕrneđidir. Yazar, kitabın muhtelif bŕlũmlerinde ũlkede tarihŕ mirasa karşı ŕnemin ve kıymetin gerektiği kadar verilmediğinden de yakınr. Bu sebeple yabancılardan kendi tarih hazinemizden kũltũr hırsızlığı yaptığına, kendi tarihimize sahip ĉıkmamanın bahtsızlığına değinir. Bu durum yazarın ayrıca tarihe ve kũltũre karşı derin bir duyarlılığa sahip olduğunu da gŕsterir. Őzellikle Őehrin iĉinden geĉen su kanallarının ĉŕplũk gibi kullanılması hususuna yazarın haklı olarak eleştirileri vardır. Bazı eleştiriler yazar tarafından aĉıkĉa sŕylenmeyip bunlar ũstũ ŕrtũlũ olarak gŕnderme yapar Őekilde aktarılmıştır. Kaba değil ince Őekilde yapılan eleştiriler, okuyucunun kendi algı ve dũřũncesine bırakılmıştır. Kitapta muhtelif bŕlũm ve başlıklarla anlatılanların bir nevi ŕzeti gibi sayılabilecek olan "Adana nedir?" bŕlũmũ, kitabın yazılma amacındaki dũřũncelerin bir nevi gŕstergesidir. Bu kitabın muhtemel okuyucu kitlesi olarak, tarihe merakı olan bilhassa Őehir tarihine meyli bulunanlar, Adana'yı ĉok sevip bilmediği yŕnleriyle tanımak isteyenler, Őehre karşı ŕn yargısı olduğunu hissedip bunun kırılıp kırılmayacağını merak edenler, Tũrkiye'nin tarihŕ, doğal ve kũltũrel zenginliğini Őehir ayırt etmeksizin bir il ŕzelinde incelemek isteyenler vb. sayılabilir. Kitap okunduktan sonra, ŕzellikle ŕn yargılı olduğunu dũřũnenler, "Kim bilir Tũrkiye'deki her bir Őehrin nasıl bir tarihŕ, kũltũrel ve doğal zenginliği vardır?" sorusunu aklına dũřũrerek diğer seksen Őehri tanıma arzusunun depreştirebilirler. Adana Őehri ŕzelinde yazılan bu kitap, bir bakıma tũm Tũrkiye'yi ilgilendiren konuları; tarih, medeniyet, kũltũr, toplum vb. barındırmaktadır. Kitabı okumakla aslında, Tũrkiye'ye yŕnelik okuyucuya bir bakış aĉısı, fikir ve anlayış sağlanmaktadır. ĉũnkũ yukarıda sŕzũ edilen tarih, medeniyet, kũltũr,

Gümüş, H. (2024). Adana-her mevsim baharı yaşayan Őehir. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (13), 73-78.

toplum gibi konular, asla dar alanda, kendi içinde ve sığ bir Őekilde ele alınamaz.

Kitap, Türk olmayan ama bir Őekilde okuduğunu varsaydığımız bir yabancının da ön yargılardan arınık olduğu takdirde Türkiye'ye yönelik var olan bakışını farklılaştırabilir. Hatta bu düşünceyi daha da genelleştirirsek kitap, sadece Türkiye için değil dünyadaki diğer Őehirler için de bu manada ön yargılardan uzak olarak ve hak ettiği Őekliyle tanımaya yönelik bir istek uyandırabilir. Kitabın okuyucuda oluşturması muhtemel intibalar ve fikirlerin, bazı okuyucular için etkisi, çok büyük olup bu durum Őehir tarihi alanında çalışmalar yapılmasına teşvik niteliktedir. Toplum olarak bazı kıymetlerin bilinmemesi ya da yeterince ve gereğince anlaşılmaması, toplumun genelini alakadar eden çok mühim bir husustur. Örneğin Türkiye'nin herhangi bir Őehrini sadece gezi ve eğlence meyliyle tanımakla yetinmek, o Őehrin tarihî yönünü yok saymak bahtsızlığını getirir. Elbette ki bu yok sayma eylemi, kimilerince sahiden bilinçsiz bir Őekilde gerçekleşmektedir. Bu Őuurun uyandırılması ve var olan kıymetlerin insanlara fark ettirilmesi, muhtelif yollarla sağlanabilir. Yazar olarak Dr. etin Oranlı, muhtelif yollardan "yazı" aracını seçmiş, bahsedilen Őuurun uyandırılması, bazıları için Őuurun güçlendirilmesi için çalışma ortaya koymuştur. Örneğin bir dijital içerik üreticisi, yine aynı amaca hizmet olarak içerikler ortaya koyabilirken bir ressam, Őehirlerin tarihine, kültürüne yaraşır resimlerle sergiler düzenleyebilir. Bahsedildiği üzere kitapta yer alan bazı tavsiyeler, okura bir yol çizip farklı fikir ve projelerin inkişafını da sağlayabilir. İmkânı olan bazı okurlar, kitabı okuduktan sonra kitapta sözü edilen mekânları daha önce görmüş olsalar da gidip görme arzusu taşıyabilirler. Hatta Oranlı'nın çizdiği bakış açısından esinlenerek, kendi his ve düşüncelerini gerçek mekânda bizzat müşahede edebilirler. Böylece edinilen intiba ve oluşturulan düşüncelerin sağlamlaşmasına vesile olacak adımları atılabilir. Kitabı okuyanların, henüz okumayanlara düşüncelerini aktarmalarıyla, bu etki yayılabilir.

Adana-Her Mevsim Baharı Yaşayan Őehir adlı kitap; bir Őehre nasıl ve hangi bağlamda bakılması gerektiği konusunda yol göstermektedir. Bu konuda ön yargıların olup olmadığı, Őehri bir iki yönüyle değil her yönüyle tanımanın doğruluğu ve önemi hususunda okuyucuya hem genel hem de Adana Őehri özelinde bir bakış açısı kazandırmaktadır. Tarihin, doğal ve kültürel zenginliğin bir ölke için kimlik oluşturduğu düşünöldüğünde ölke vatandaşlarının bu nevi alanlarda doğru malumat elde etmesinin önemi

**Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi, Sayı: 13, 2024 Güz,
e-ISSN: 2651-4605**

Gümüş, H. (2024). Adana-her mevsim baharı yaőayan Őehir. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (13), 73-78.

ortaya çıkmaktadır. Yazar Dr. Oranlı, kitabı ile bahsedilen alana bir katkı sunmuő olmaktadır.